

Jsou-li v řadách současného „demokratizačního“ proudu lidé — a některé okolnosti tomu nasvědčují — kteří své čerstvě nabyté nebo dokonce ani nenabyté pozice pokládají za větší záruku reálného pokroku nežli politické proudění ve veřejnosti, pak nejde o víc, nežli o iluzi, v jejíž ceně se ani dnes nemusíme mýlit. Proud, který chce dosáhnout podstatného pokroku či alespoň trvale zabezpečit a neustále rozmnožovat dosažené výsledky, nemůže spoléhat pouze na síly a dobré úmysly jednotlivců.

LL. č. 20, 11. července 1968

Ludvík Vaculík

Omluva o 992 slovech

A jestliže uslyšíme nespravedlivé výčitky, velkoryse je přejdeme — a doma o nich znovu přemýšleme. Svě spravedlivé výčitky si ponechme pro sebe. V tomto čase sporů vračejme řeč na to, co je nám společné a v čem se můžeme se Slováky shodnout.

Tedy těchto jedenačtyřicet slov jsem už věru mohl přidat! Však jsem je tam původně měl. Ale pak jsem je musel vyškrtnout pod tlakem okolností, které se pokusím vylíčit. Prosím předsednictvo ÚV KSS, aby moje vysvětlení považovalo za omluvu, kterou musí odmítnout.

Totiz to bylo tak. Já jsem „Dva tisíce slov“ psal osm dní, vždycky když jsem přišel z práce. Píšu pomalu, protože mocráti přepisují, a můžu psát, až když všichni u nás jdou spát, protože máme blbý byt. V těch dnech však nebylo klidu ani v noci, protože v naší ulici vyměňovali koleje. To mi každý dosvědčí. Když jsem zavřel okno, bylo zas moc vedro. Na schůzku s vědci, kam jsem měl přinést už návrh textu, jsem se přišel jenom omluvit. Až k dalšímu termínu jsem měl text pohrdatě, ovšem nevěděl jsem, kolik těch slov je. Chtěl jsem jich mít dva tisíce, když do jednoho tisíce jsem se nevešel, ač to bylo mým původním úmyslem. Na schůzce jsem dostal množství připomínek, jimž jsem přes nedělní možnosti vyhověl. Na téže schůzce jsme se dohodli, koho požádáme o podpis. Já jsem navrhl kromě jiných také Přenosilovou, protože se mi od ní líbí píseň „Už to nejde dál“, a taky Smrkovského, na což však někdo namítl, že to by byla tragédie. Taky jsme pomysleli získat ministra Galušku, což jsem měl na starosti já, ale nevykonal jsem to, protože z naší redakce se téměř nedá telefonovat. Když jsem se dovolal, zas tam nebyl Galuška, tak jsem mu aspoň nechal vzkaz, jestli bych mohl zavolat večer. Večer jsem však na to úplně zapomněl, kamsi jsme se ženou šli a Galuška volal sám. Ten, s kým u nás mluvil, byl však náš desetiletý syn Jan, který mi až ráno řekl: „Tato, a máš volat jakéhosi Galušku.“ Když jsem volal na ministerstvo, Galuška tam nebyl. Taky jsme chtěli mít podpis Matusky, Kvašňáka a Kriegla. Matuska odjel, Kvašňák nebyl k sehnání a od Kriegla jsme upustili, protože ně-

kdo správně poznamenal, že ten by z toho mohl mít průser. Tím odpadl i Borůvka a vůbec celé pokrokové křídlo, protože jsem si řekl: buď získáme všechny politiky, kteří mají v národě sympatie, nebo je nebudeme jednotlivě kompromitovat.

Po nikom se nechtělo, aby podpisoval něco naslepo. Možné však je, že někteří četli text jen letmo, nebo ho četli celkem až po Kodajovi, jelikož nám věřili. Někteří vyslovovali jednotlivé námitky, jenže každý jinou; nebylo možno s každou z nich znovu obházet všechny podepsané.

Ale nyní ještě k práci na textu. Když byl hotov a projednán, dodatečně a bez ničí připomínky jsem vepsal ony tři věty, které jste četli na začátku této omluvy. Ted bylo konečně možno slova definitivně spočítat. Potřeboval jsem však nutně pracovat na „obrodném procesu v Semilech“, proto jsem požádal nejstaršího syna Martina, aby slova spočítal a za každou stovkou udělal značku. Když je spočítal, nechal je tam ležet a kamsi šel. Namátkou jsem překontroloval jednu stovku, bylo v ní o sedm slov víc. V další bylo o deset méně. Ani jedna stovka nesouhlasila! To mě rozzuřilo a spíš roztrpčilo. Připadalo mi, že jsem na všechno sám. Stranické konference přede mně však. Začal jsem počítat úplně od začátku a čekal jsem, až se syn vrátí. Když přišel, tak místo aby pokračoval v přepočítávání, kde jsem přestal, začal se hádat a schválně přepočítával po mně všechno od začátku. Žádnou chybu ovšem nenašel, protože já jsem každou stovku kontroloval nejméně třikrát. Přiznávám, snad jsem v této chvíli přecenil tuto stránku věci. Byl jsem také velice nervózní, protože co chvíli někdo telefonoval a žádal mě, abych napsal o křivdě, která se mu stala. Řekl jsem, že teď nemůžu. Synovi jsem ostře pravil, že je to typické pro jejich generaci: ani tu nejmenší práci neprovedou spolehlivě, což je vina školy, tedy starého režimu. Vyslovil jsem naději v příchod doby, kdy takové lidi nikdo nepřijme do zaměstnání. V té chvíli přišla z práce má žena. Dopátilo ji, že zas křičím, a přidala se na synovu stranu. K národu prý mluvím, ale aby nám přišli spraviti vodovodní trubku, toho nedocílím. Dopočetl jsem jaksi slova, bylo jich 2032. Už jsem se na to vykašlal. Druhý den jsem vzal slova do redakce. Pořád jich bylo 2032. Ještě telefonoval prof. Brod a tlumočít mi shodnou připomínku několika nekomunistů: mělo být výrazněji řečeno, že oni chtějí, aby příští ústřední výbor komunistické strany byl lepší. To vyžadovalo slova navíc, a já měl naopak škrtnat. Musím podotknout, že v naší redakci se také nedá pracovat. V hluku, zmatku a neustálém vyrušování jsem musel nahonem zredukovat počet slov. Vyškrtl jsem ovšem napřed ony tři věty, neboť ty nikdo ze signatářů nečetl.

Ted když je čtu, stejně nevím, jestli by byly přešly slovenskému roztrpčení. Jejich účelem bylo vyzvat český rozum k soudnosti, s nímž se lépe projednají naše společné starosti. Věcně však nepřidávaly nic k tomu, co jsme řekli: „Považujme federalizaci za způsob řešení

národnostní otázky, jinak je to jen jedno z významných opatření k demokratizaci poměrů. Režim — v českých zemích zvlášť a na Slovensku zvlášť — se tím ještě neřeší. Vláda straniccko-státní byrokracie může trvat, a na Slovensku dokonce o to líp, že jako „vybojovala větší svobodu“.

I po promyšlení stanoviska ÚV KSS nemám na tom já osobně co měnit. Myslím si opravdu, že první naši společnou věcí vedle federalizace je, dosáhnout odchodu takových funkcionářů, jací vytvořili v republice režim, v němž se všecko rozumné, tedy i federalizace, zdrželo o dvacet roků. Mezi námi a Slováký není nic, co by nešlo rozumně rozhodnout, předpokladem však je, že se zbavíme lidí, kteří brání rozumu pracovat. Snažili jsme se říci, že se jich musíme zbavovat metodami radikálního nenásill, které nevyboží z mezí zákona.

Bratři Slováci! Až to budete podle své potřeby a jen ze své vůle dělat, prosím, či byste to mohli zařídít tak, aby to zas nebylo na mně.

LL č. 20, 11. července 1968

Vojtěch Koranda

Jak to bude dál v československé armádě?

Nejdřív se dávaly k dobru výroky některých čelných generálů na lednovém plénu ÚV KSČ a potom vypukla Šejnova aféra. Zasluhou seminkového generála se armáda rázem stala středem zájmu veřejnosti. Avšak nic netrvá věčně, Šejnova aféra odzněla, jiné křiklavější a atraktivnější ji překryly. Takže o řadu týdnů opožděná a navíc pouze ve výtahu opublikovaná zpráva Černíkovy komise zapadla.

Zájem o armádu se opět vrátil do normálních kolejí. Čas od času rozvíří hladinu poplašné zprávy o přesunech jednotek sprátelených armád, o katastrofě vojenského letadla, o účasti generality na nějaké slavnosti, v poslední době o vystoupení generála Kodaje v parlamentě, ale to je vše.

Je to však v pořádku? V lednu sice armáda nezasáhla do řešení vnitropolitických a vnitrostranických sporů, chovala se neutrálně. To ovšem neznamená, že jako hlavní mocenská síla vlády a státu, která každoročně spotřebuje pěkných pár miliardů ze státního rozpočtu, přestala být důležitým nátlakovým elementem, který může ne právě zanedbatelným způsobem podpořit určitý politický proud uvnitř republiky.

CO SE V ARMÁDĚ PO LEDNU ZMĚNILO?

Změnil se ministr, změnilo se vedení ministerstva národní obrany. Generálové Lomský a Rytíř byli převedeni do tzv. rajske skupiny, generál Janko spáchal

sebevraždu a bývalý náčelník Hlavní politické správy generál Prchlík pracuje nyní na ÚV KSČ. Nahradil Mamulu v čele 8. oddělení. Na jejich místa přišli většinou mladší lidé, veřejnosti nepříliš známí. Generálské hodnosti si nevyšedli ve štábních úřadech, ale vysloužili si je při výcviku vojsk. Mají potřebné vzdělání předepsané pro vysoké vojenské hodnostáře a dostatek energie, aby byli schopni vypořádat se s problémy, které se podařilo starému velení dokonale zamotat.

Jinak ovšem zůstalo na MNO kupodivu vše při starém — jako za generála Lomského (a tedy i jako za Šejny). V uplynulých týdnech pracovali na akčním plánu MNO důstojníci, kteří už sepsali, jak se na MNO říká, desítky neméně revolučních dokumentů. Snad i proto zlí jazykové tvrdí, že akční plán MNO zůstane opět plánem slibů, že je to vlastně past na nového ministra, aby se v očích vojenské veřejnosti rychle zdiskreditoval. Proč? Snad proto, že jako jediný hlasoval proti proslulému Šejnovu dopisu? Nebo proto, že od začátku dává najevo, že chce velet pevnější rukou než generál Lomský?

KURIÓZNÍ SITUACE

O tom, že se poměry na MNO dosud nezkonsolidovaly, napovídá leccos nedávná ministerská straniccká konference. Nedoporučila za delegáta sjezdu ani jednoho z členů nového velení, ale ani jednoho odbojáře a ani jednoho Slováka. Náčelník HPS generál Pepich obdržel mezi 33 zvolenými delegáty na armádní konferenci KSČ nejméně hlasů. Ministra národní obrany volily na protest proti Praze vojenské školy na Slovensku . . .

Jak vysvětlit tuto kuriózní situaci, která má pro mnohé silně pikantní příchut? Jedni říkají, že je to odpověď na nepříliš šťastná veřejná vystoupení nových funkcionářů, na nepřesvědčivost dosud přijatých rozhodnutí.

Druzí tvrdí: „Je to pokračování 'šejnovštiny' skryté do nového převleku. Titíž lidé, kteří prý byli přímo nebo nepřímo při tom, když Šejna manipuloval a kombinoval, snažili se usměrnit rozhořčení veřejnosti nejprve proti stranicckému aparátu a generálu Prchlíkovi. Když to nevyšlo, když se jako nebezpečnější jeví lidé kolem nového ministra, usiluje se o jejich diskvalifikaci.“ Kdo jsou ale ti muži v pozadí? Když se o nich mluvilo v jedné ministerské kanceláři, nechalo se rádio hrát naplno . . .

NOVÉ VELENÍ ARMÁDY TO NEMÁ LEHKÉ

Je mezi dvěma mlýnskými kameny. Z jedné strany vyvíjí na ně silný tlak armádní veřejnost, která kategoricky vyžaduje záruky, že se konečně začnou léčit chronické nemoci, na něž armáda již po léta strádá. Z druhé strany sílí tlak velitelství Varšavské smlouvy,